

Bakalářský/diplomní/specializační seminář
Kulturní dějiny pozdního středověku

vyučující: Jaroslav Svátek

úterý 14h10, místnost 310

Anotace:

Seminář je určen zájemcům o dějiny pozdního středověku (14. – počátek 16. století), zejména v oblasti kulturních dějin v jejich nejširším pojetí. Aktivita v semináři budou probíhat na třech úrovních:

1) Dobu pozdního středověku se pokusíme nahlédnout pomocí několika vybraných dílčích témat, která zajímavým způsobem ilustrují kulturu, náboženství a sociální dějiny českých zemí s četnými přesahy do latinské Evropy. Kurs je založen především na četbě vybraných primárních pramenů a následných debatách. Budeme také sledovat nejnovější trendy českého i zahraničního bádání, jež se tímto obdobím zabývá.

2) Dalším pilířem kursu budou prezentace studentských prací (bakalářských či diplomových) v různém stadiu jejich rozpracování. O tématech dalších prací, zadaných v průběhu roku, můžeme na semináři společně diskutovat.

3) Během kursu se jeho účastníci seznámí s metodikou psaní závěrečných prací a s pravidly při práci s prameny. Získají také praktické dovednosti různého druhu, jež souvisejí se studiem středověkých dějin (viz část „Medievistická dílna“).

Cíl předmětu:

Prohloubení znalostí kulturních reálií (nejen) českých zemí pozdního středověku (14. – počátek 16. století) na základě rozboru a komentářů zejména písemných pramenů. Příprava na psaní kvalifikační práce.

Přihlášení studenti budou mít přístup k informačním zdrojům v aplikaci Moodle a v tomto prostředí budou plnit i zadané písemné úkoly.

Dílčí témata pro rok 2024/2025:

- *Život Mohamedův* jako pramen spojující české a evropské dějiny – žánr náboženské polemy; představy o islámu ve středověké Evropě; problematika středověkých překladů a adaptací; archeologie textu (Petrus Alphonsi, Tomáš Akvinský a další); počátky knihtisku v českých zemích (Mikuláš Bakalář)
- Co se četlo na lucemburském dvoře? – *Dějiny Svaté země* Jakuba z Vitryho a další texty v rukopisech české provenience
- Tomáš z Cantimpré a jeho encyklopedie – recepce v českých zemích; funkce přírodovědných kompendií ve středověkém učeném diskursu
- Medievistická dílna: jak se tvoří poster; parametry prezentací; hledání v rukopisných katalozích; paleografické přepisy

Prameny:

- Praha, Strahovská knihovna, DR IV 37/3
- Thomas Cantimpratus, *Liber de natura rerum*, ed. Helmut Boese, Berlin – New York 1973
- Tomáš z Cantimpré, *De monstris marinis – Mořská monstra*, ed. Hana Šedinová, Praha 2008
- *Čítanka latinských textů z pozdně středověkých Čech*, ed. Lucie Doležalová – Michal Dragoun – Jan Ctibor, Praha 2017
- rukopisné databáze: Manuscriptorium.com, Manuscripta.pl, Manuscripta.at a další
- další pramenné databáze: Hyperfontes, AHisto apod.

Literatura:

- Pavlína Cermanová a kol., *Přenos věděni. Osudy čtyř bestsellerů v pozdně středověkých českých zemích*, Praha 2021
 - Norman Daniel, *Islam and the West. The Making of an Image*, Edinburgh 1966
 - Michal Dragoun, *Středověké rukopisy v českých zemích. Handbušek kodikologa*, Praha 2018
 - Vojtěch Sokol, Život Mohamedův z r. 1498 a jeho předloha, *Listy filologické* 50, 1923, s. 35–42
 - Pavel Soukup: Machometáni v polemikách Husovy doby, in: *Zrození mýtu. Dva životy husitské epochy*, ed. R. Novotný, P. Šámal a kol., Praha – Litomyšl 2011, s. 216–229
 - Pavel Spunar, Encyklopedie XIII. století a jejich znalost v Čechách,
 - Pavel Spunar, Středověké rukopisy jako živé prameny inspirace, in: *Speculum Medii aevi*, ed. Lenka Jiroušková, Praha 1998, s. 102–113
 - Jaroslav Svátek, Tschechische Übersetzungen deutscher Reiseberichte im späten 15. Jahrhundert. Der „Traktat über das Heilige Land“ und das „Leben Mohammeds“, *Bohemia* 58, 2018, s. 324–342
 - Anežka Vidmanová, Nejstarší česká „beletrie“ a její středolatincké kořeny, in: *Speculum Medii aevi*, ed. Lenka Jiroušková, Praha 1998, s. 124–149
- (další prameny a literatura budou upřesněny v závislosti na dílčích tématech a zadaných pracích)

Požadavky na atestaci

Bakaláři historie (jedno i dvouobor): (2x Z+Zk, 4 kredity) Zápočet se udílí na základě plnění dílčích úkolů v průběhu semináře (včetně napsání a představení jedné recenze). Zkouška probíhá jako pohovor nad projektem bakalářské práce, student představuje dosavadní přípravu, heuristiku a v posledním roce studia i rozpracovaný text práce (min. 10 NS).

Studenti historie se zaměřením na vzdělávání (bc.): (specializační seminář Z+Z, 5 kreditů; volitelný diplomní Z+Zk, 5 kreditů) Zápočet se udílí na základě plnění dílčích úkolů v průběhu semináře (včetně napsání a představení jedné recenze). Zápočet v letním semestru specializačního semináře probíhá formou diskuse o dalším směřování studenta. V případě, že student píše práci na druhém oboru, odevzdá krátkou tématickou esej v rozsahu cca 5–10 NS. V případě pokračování v druhém roku bakalářského semináře odevzdává student přípravu projektu a heuristiku. V posledním roce studia odevzdává student rozpracovaný text práce (min. 15 NS).

Studenti navazujícího magistra historie: (3x zápočet, klauzurní práce v druhém roce) Zápočet se udílí na základě plnění dílčích úkolů v průběhu semináře (včetně napsání a představení jedné recenze). Klauzurní práce představuje buď odevzdanou podstatnou část textu diplomové práce (předpoklad je min. 25 NS) nebo samostatnou práci na zvolené téma vycházející ze zaměření studenta v obdobném rozsahu. Práce může nabývat spíše charakter historické eseje.

Studenti učitelství historie pro SŠ (mgr.): (historicko-didaktický seminář Z+Z, 6 kreditů; volitelný diplomní seminář Z+Z, 5 kreditů) Zápočet se udílí na základě plnění dílčích úkolů v průběhu semináře (včetně napsání a představení jedné recenze). V případě, že student píše práci na druhém oboru, odevzdá krátkou tematickou esej v rozsahu cca 5 NS a v případě zájmu o další pokračování na oboru historie odevzdává student na konci roku přípravu projektu a heuristiku. V druhém roce diplomního semináře se zápočet udílí po diskusi nad odevzdávanými částmi závěrečné práce (předpoklad je min. 10 NS v každém semestru).